

K etimologiji toponima *Mi'rišče* »zaselek v Krajevni skupnosti Hotiza«

Metka Furlan (Ljubljana)

IZVLEČEK: Hotiški toponim *Mi'rišče* ni tvorjenka iz hidronima *Mûra*, hotiško 'Mü:⁴ra, kot pravi ljudska etimologija, ampak nomen loci na -išče iz samostalnika 'mü:⁴re (f. pl.) »opuščeni rokavi reke Mure«.

ABSTRACT: The Hotiza toponym *Mi'rišče* is not derived from the hydronym *Mûra*, or 'Mü:⁴ra in the Hotiza dialect, as claimed by folk etymology, but is a place name ending in -išče derived from the noun 'mü:⁴re (f. pl.) denoting "former branches of the Mura River".

0 S toponimom *Mirišče*¹ poimenovan zaselek v Krajevni skupnosti Hotiza v občini Lendava je v *Krajevnem leksikonu Slovenije* označen za vas, ki leži »jugozahodno od Hotize med rokavi Mure na sušni polici severno od njenega glavnega toka. V vseh pogledih teži k Hotizi, s katere je dostopna po krajevni poti. Večji del vasi je na desnem bregu Mure v SRH« (KLS, IV, 101). Zaselek danes šteje le nekaj hiš in je nastal na tamkajšnjem območju opuščeni rokavov reke Mure, ki ga po informaciji ge. Tilke Žalik, rojene v Hotizi, domačini od nekdaj imenujejo *Mi'rišče*, opuščene Murine rokave pa *mi'rice* (K. Kenda-Jež, ustno).² Po pripovedovanju iste informatorka je zaselek nastal na zgornjem delu območja z imenom *Mi'rišče*,³ ka-

¹ Preučevanje etimologije toponima *Mirišče* je vzpodbudil župan Občine Lendava, ki je na Komisijo za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije, katere članica sem, lani jeseni naslovil vprašanje, ali obstaja kakršen koli strokovni zadržek, da bi z variantami *Murišče*, *Dolnji Brezovec* in *Mirišče* poimenovani zaselek v Krajevni skupnosti Hotiza uradno poimenovali *Mirišče*, češ da je to ime že od nekdaj uveljavljeno v vsakdanjem življenju občanov.

² Narečno gradivo s terena, ki je potrdilo krajevno izgovorjavo imena zaselka *Mi'rišče*, mi je posredovala dialektologinja dr. Karmen Kenda-Jež z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ta pa je nekatero gradivo pridobila prek prof. dr. Mihaele Koletnik z mariborske Filozofske fakultete. Obema se za njuno pomoč pri pridobivanju narečnega gradiva, ki so ga prispevali trije informatorji različne starosti, iskreno zahvaljujem. Novo pridobljeno narečno gradivo je v prispevku predstavljeno po t. i. novi nacionalni transkripciji, gradivo iz SLA pa v Ramovševi transkripciji. O tem Kenda-Jež 1996, IX.

³ Pri navajanju imena območja sedanjega zaselka je informatorka včasih uporabila tudi zvezo s pridevnikom *gornji*.

mor so ljudje sprva prihajali le zaradi obdelovanja konoplje in lanu (namakanje, sušenje in trenje), sčasoma je tu nastal prvi mlin, ljudje so si začeli postavljati iz blata ali lesa narejene barake itd. V Ižakovcih ime zaselka izgovarjajo *Me'rišče* z jezikoslovno zanimivim razširjenim izgovorom nenaglašene *e < i* pred *r* (M. Koletnik, ustno).⁴

Zaselek je mlad in skladno s tem sta njegov opis in ime zabeležena redko in le v novejših tiskih. Na jožefinskem vojaškem zemljevidu iz let 1763–1787 območje današnjega zaselka ni označeno z imenom. Zaselek tudi ni omenjen v Leksikonu dravske banovine iz leta 1937. V KLS, IV, 101, iz leta 1980 je poimenovan *Brezovec (del)*, ker je zaselek spadal in, kot je znano, še vedno spada pod hrvaško k. o. *Brezovec*. Enako ime zaselka je na str. 169 zapisano v Krajevnem leksikonu Ljudske republike Slovenije iz leta 1954 in tudi še v Priročnem krajevnom leksikonu Slovenije iz leta 1996. V prvi izdaji Atlasa Slovenije iz leta 1985 nosi ime *Murišče* (47/B2), v tretji iz leta 1996 *Brezovec* (47/B2), v četrti pa ponovno *Murišče* (42/C2). Na karti Pomurje in vzhodno Podravje z merilom 1 : 75.000, ki jo je leta 1998 izdal Geodetski zavod Republike Slovenije, se prav tako pojavlja ime *Brezovec*. Na Državni topografski karti Republike Slovenije z merilom 1 : 25.000 iz leta 1996 najdemo *Murišče*.⁵

Ime zaselka, ki se v krajevni izgovorjavi glasi *Mi'rišče*, v različnih tiskih pa je zapisano tudi kot *Murišče*, je torej nastalo iz homonimnega ledinskega imena, ki je označevalo območje starih opuščeni Murinih rokavov.

1 Iz fonetično-morfološke ocene variant *Mirišče* in *Murišče* in na podlagi lege zaselka v bližini toka reke *Mûre* (SP 2001) je razvidno, da lokalna varianta in njena različica iz različnih tiskov odražata izimenski besedotvorni vzorec z znano pripono *-išče*. Ta v slovenščini in v širšem slovanskem prostoru tvori samostalnike s pomensko podstavo »tam, kjer je X«, npr. *strn-išče* »tam, kjer je strn«, *gumn-išče* »tam, kjer je gumno«, *grad-išče* »tam, kjer je bil grad/utrdba«. V tem oziru bi imeni pomenili »območje, kjer je reka Mura« oz. »območje, kjer je nekdaj tekla reka Mura«, ker gre za območje starih Murinih rokavov.

2 Preverjanje ustreznosti te etimologije pa je pokazalo, da ni zanesljiva zaradi aplikacije funkcije besedotvornega vzorca s pripono *-išče* in da je na ravni ljudsko-etimološke. Samo ime *Mi'rišče*⁶ namreč pri večini sogovorcev vzbuja asociativno vez s knjiž. hdn *Mûra*, v hotiški izgovorjavi *Mü:ra* (M. Koletnik, ustno).

⁴ Pojava Ramovš 1935 pri predstavitvi prekmurskega narečja ni evidencialna. Drugod na slovenskem območju mu zaradi ižakovskega *e < i < u* pred *r* ustreza le površinsko enak in tipološko primerljiv pojav npr. v gorenjskih govorih zgornjesavskih dolin, prim. atn *Cerila* "Cirila", mtn *Veriše* < sln. **virišče* (Čop 1983, 49) < **virišče*.

⁵ Za pomoč pri zbiranju zapisov imena tega zaselka po geografski literaturi (karte, zemljevidi ...) se zahvaljujem dr. Maji Topole in Primožu Gašperiču, oba z Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU.

⁶ To ime seveda ni v etimološki povezavi z imenom *Mirišče* ← *mirišče* (n.) "zidovje, razvaline, podrtija" (Pleteršnik) ← *mîr* (m.) "zid" (Pleteršnik) < psln. **myrъ* ← lat. *mûrus*

Razlaga imena *Mi'rišče*, po kateri naj bi hdn *Mûra* in pripona *-išče* tvorila ledinsko ime **Murišče*, ki se je po fonetičnem razvoju sln. nenaglašene *u* v *i* razvilo v hotiško *Mi'rišče* enako, kot se je tamkajšnje *si'šiti* iz *sušiti*, *di'šiti* iz *dušiti*,⁷ je namreč pokazala, da vzorca

hidronim + -išče ≠ ledinsko ime

slovenska imena na *-išče* ne potrjujejo. Pri nas in tudi v širšem slovanskem prostoru namreč ni ledinskih imen na *-išče*, ki bi bila neposredno izpeljana iz hidronimov.

2. 1 Na podlagi razpoložljivega slovenskega gradiva je mogoče ugotoviti, da je pripona *-išče* neposredno pritaknjena na hidronim le v enem zanesljivem primeru. Tu pa rezultat ni ledinsko ime, ampak hidronim:

hidronim + -išče = hidronim

To sta potok *Dravišče* »panoga od Drave v občini Trgovišče (Ptuj)«⁸ (PMS) in zahodno od njega *Draviše* »potok, ki se odcepi od Drave v občini Formin (Ptuj)« (PMS), ki z asimilacijo *-š- < -šč-* kaže na vpliv govorne podstave Slovenskih goric.⁹

V obeh hidronimih se ohranja hdn *Dráva*, pripona *-išče* pa tu ne označuje »območje, kjer je *X = Drava*«,¹⁰ ampak »tok, ki pripada toku *X = Dravi*« in ima torej pripadnostno funkcijo, ki v slovenščini pri tej priponi do sedaj ni bila prepoznana, čeprav je zastopana tako v apelativnem kot imenskem fondu.

Dravišče namreč ni »tok, kjer je/teče reka Drava«, ampak je »tok, ki pripada reki Dravi«, ker ime označuje Dravin pritok oz. tok, ki se v Dravo izliva. Tudi **Kraljišče = 1818 Kraliszhe*, pozabljeni mikrotoponim pri Mavhinjem v občini Devin Nabrežina (Italija), ne označuje območja = posesti, kjer je posestnik z imenom

«isto» (Bezljaj ESSJ, II, 185), ker na območju, ki ga označuje, ni nobenih ostankov zidov starih gradišč.

⁷ Glagolsko gradivo je posredovala M. Koletnik, ustno. O tem fonetičnem pojavu Ramovš 1935: 184.

⁸ Pomeni imen so predstavljeni kot v PMS, zato pripadnost konkretni občini lahko tudi ni odraz aktualnega stanja.

⁹ O arealni razporeditvi sln. *-š- (< -šč-)*: šč Ramovš 1924, 279.

¹⁰ V zvezi s predstavljanjem te pogoste funkcije pripone *-išče* želim opozoriti na jezikoslovno neprepričljive razlage, da pripona v primerih, kot je npr. *gradišče*, označuje kraj, kjer je kaj *bil*o (npr. v Miklošič 1875, 274; Bajec 1950, 114; Šimunović 1972, 252, itd.). Kategorija časa, ki naj bi jo po teh razlagah pripona izražala, ni slovnična kategorija, ki bi bila imanentna samostalniku (pač pa seveda glagolu) in zato je v jezikoslovnem oziru ne izražajo niti tvorbe na *-išče*. Časovna funkcija pripone *-išče*, ki se prepoznava na podlagi tipa *gradišče*, izvira in pripada v takšnih primerih etimološki razlagi vsakokratnega primera, ki temelji tudi na upoštevanju zgodovinskega stanja konkretnega območja, ki ga ime označuje. Metodološko neupravičeno pa je, da se iz etimološkega pomena besede, ki temelji tudi na zunajlingvističnih podatkih, kategorijo časa, pridobljeno na podlagi zunajlingvističnih podatkov etimološke razlage, vnaša v slovnično funkcijo/pomen imenske pripone.

Kralj (Merkù 2006, 110), ampak območje = posest, ki pripada posestniku *Kralju*. V slednjo pomensko skupino spadajo vsa nekdanja in sedanja imena območij na *-išče*, ki so izvedena iz priimkov ali vzdevkov, npr. **Baronišče* = 1822 *Baronsche*, zaselek in potok v Sv. Mariji Magdaleni zgornji v občini Trst (Italija), ← cgn *Baron* (Merkù 2006, 41), *Furlánišče*, ledina med Briščami in Gabrovcem v občini Zgonik (Italija), ← cgn *Furlán* (Merkù 2006, 76 s.), *Komaríšče*, ledina pri Praprothu v o. Devin Nabrežina (Italija), ← cgn *Komár* (Merkù 2006, 104), *Obrámišče*, ledina pri Vizontu v o. Neme (Italija), ← cgn *Abram* (Merkù 2006, 142) itd.

V kraškem *répišče* »repno perje« (Legiša 1951, 572) ← *répa* »Brassica rapa« funkcija pripone *-išče* ni enaka tisti v *répišče/repíšče* »njiva, na kateri raste repa« (SSKJ), ampak se je leksikalni pomen besede razvil na podlagi pripadnostne funkcije pripone *-išče* in ga je zato potrebno izvajati iz *»tisto, kar pripada repi«, tj. »repno perje«. Enako je *kosišče* »držaj pri kosik« (SSKJ) iz *kósa* izpeljano s pripono *-išče* v pripadnostni funkciji. Pomen »držaj pri kosik« zato predstavlja leksikalizacijo strukturalnega *»tisto, kar pripada kosik«. Dolenjsko *krompiríšče* »zelnati del krompirjeve rastline« (Pleteršnik) iz *krompír* je leksikalizirano iz »tisto, kar pripada krompirju«.

Pripadnostno funkcijo slov. imenske pripone **-išče* je mogoče prepoznati npr. v hrv. mikrotoponimu na Braču *Pôvlišće*, izvedenem iz osebnega imena *Pavao*, ki ga Šimunović 1972, 252, razlaga kot »Pavlova posest«, pomen pripone v tem imenu pa pojasnjuje, da označuje »območje v posesti lastnika«. Tudi 6 ukrajinskih hidronimov *Dneprišče* iz hdn *Dnepr* (Trubačev 1968, 33) vsebuje isto pripadnostno funkcijo pripone **-išče*.

Besedotvorni vzorec z imensko pripono *-išče* v pripadnostni funkciji je torej mogoče ponazoriti:

X (= samostalnik) + -išče = X-išče »to, kar pripada X«

Pripونا *-išče* ima pri omenjenih hidronimih in drugih imenih enako pripadnostno funkcijo kot *-ica*¹¹ npr. v hrv. hdn *Savica* »rokav reke Save v okolici Zagreba« (Arj, XIV, 728) ali v sln. hdn *Murica* »rokav Mure, mejni objekt med ozemljem Tišine in Petanjcev«, 1348 *in eodem fluvio Muricha currit ad fluvium Mura* (Zelko 1982, 66) oz. v mtn *Kraljica* »posest, ki pripada *Kralju*« (Merkù 2006, 110). Oba besedotvorna vzorca iz istih samostalniških predlog ustvarjata pomensko enake rezultate, kot je razvidno iz naslednjih primerov:

sln. cgn **Kralj**:

+ **-išče** > sln. **Kraljišče** »posest, ki pripada *Kralju*« (Merkù 2006)

+ **-ica** > sln. **Kraljica** »posest, ki pripada *Kralju*« (Merkù 2006)

hrv. hdn **Sava**:

+ **-išče** > hrv. **Savišće** »rokav reke Save« (Arj, XIV, 732; Skok, III, 208)

+ **-ica** > hrv. **Savica** »rokav reke Save v okolici Zagreba« (Arj, XIV, 728)

¹¹ O tej funkciji pripone prim. npr. Šimunović 1972, 249; Lubaš 1966, 108 s.

2. 2 Glede na prepoznano pravilo, da je prvi rezultat besedotvornega vzorca hdn + pripona *-išče* hidronim s pomensko podstavo »tisto, kar pripada podstavnemu hidronimu«, bi ime zaselka *Mirišče* vsebovalo hdn *Mûra* le, če bi bilo mogoče dokazati, da se je to naselbinsko ime prek nenaselbinskega ledinskega razvilo iz hidronima **Murišče*, ki pa je, če upoštevamo pomen drugih tovrstnih hidronimov, označeval samo en Murin rokav.

Poleg imena zaselka *Mi'rišče* se na območju toka reke Mure tudi dejansko pojavlja nekaj ledinskih imen *Mirišče*. Na Državni topografski karti Republike Slovenije z merilom 1 : 25.000 iz leta 1996 najdemo ledinsko ime *Dolnje Mirišče* južno od Hotize. Na Osnovni državni karti z merilom 1 : 5.000 iz leta 1971 pa se ledinsko ime *Mirišče* (Ljutomer – 16) pojavlja južno od območja zaselka *Mi'rišče*, ki na karti ni označen. Enakozvočno ledinsko ime je zabeleženo dvakrat, in sicer vzhodno in zahodno od Hotize (Ljutomer – 17). Na tem območju se torej ledinsko ime *Mirišče* pojavlja večkrat, ni pa znakov za obstoj enakozvočnega hdn **Murišče* (← hdn *Mura*) > hotiško **Mi'rišče*.

Ime *Mi'rišče* ne označuje območja enega Murinega rokava in niti območja nekdanjega enega Murinega rokava, ampak močvirnato območje več opuščenih Murinih rokavov. Ime je vedno uporabljano v edninski obliki. Ker zaradi navedenih argumentov povezanosti imena *Mi'rišče* s hdn *Mûra* = hotiško *'Mü:ra* ni mogoče zanesljivo dokazati, se vsiljuje domneva, da se v njem verjetno ohranja apelativ, ki je bil enakozvočen s hdn *Mûra* = hotiško *'Mü:ra*.

Da prenos hdn na *-išče* → mtn na *-išče* lahko pričakujemo, ponazarja stanje takih imen na območju toka reke Drave. Tu je prenos iz hidronima na ledinsko ime potrjen pri obeh omenjenih hdn *Dravišče* »panoga od Drave v občini Trgovišče (Ptuj)« (PMS) in *Draviše* »potok, ki se odcepi od Drave v občini Formin (Ptuj)« (PMS). Slednji hdn se še danes ohranja v imenu parcele *Pri Dravišu*, variantno *Pri Draviši* v k. o. Formin v naselju Formin občine Gorišnica (LiAKZ), prvi pa v *Dravišče*, imenu dela naselja Cvetkovci v občini Trgovišče (REZ15).

2. 3 Pot do bolj ustrezne etimologije imena *Mi'rišče* je po mojem mnenju nakazala informatorka ga. Tilka Žalik, ko je povedala, da ime *Mi'rišče* sicer označuje območje ob reki Muri in tudi, da je to vedno le območje, kjer so opuščeni rokavi reke Mure, ki so, ko jih je Mura napolnila, tudi vsako leto poplavljali. Medtem ko ti opuščeni rečni rokavi Mure nimajo svojih imen in so označeni z apelativom *mi'rice* (f. pl.), je območje miric poimenovano z *Mi'rišče*, je dodala. Med pripovedovanjem pa je namesto apelativa *mi'rice* enkrat uporabila tudi obliko *'mü:re* (f. pl.), ko je želela povedati, da so na Mirišču le-te vsako leto, ko jih je Mura napolnila, poplavljale.

Iz tega je mogoče sklepati, da sta narečna apelativa *mi'rice* in *'mü:re* sinonima in da oba označujeta opuščene rokave reke Mure, za katere ni značilna stalna tekoča voda in so poplavljali, ko jih je napolnil Murin tok. Ime *Mi'rišče* je torej lahko nomen loci na *-išče* s pomensko podstavo »tam, kjer je X« iz apelativa *'mü:re*. Vokalna razlika *i* : *ü* v prvem zlogu teh treh besed odraža različne razvoje prvotnega slovenskega vokala *u*, ki se v hotiškem govoru pod naglasom realizira kot *ü* (zato *'mü:re* enako kot hotiško *ki'püvati* »kupovati«, hdn *'Mü:ra* »Mura«), v nenaglašnem položaju pa kot *i* (zato *mi'rica*, *Mi'rišče* enako kot hotiško *si'siti* »sušiti«, *di'siti*

»dušiti«). Razmerje *'mü:re* : *ki'püvati* jasno kaže, da je element *i* v *'mü:re*, *'Mü:ra* t. i. prehodni *i*, ki sporadično nastopa v naglašeni zlogih (Ramovš 1924, 170 s.)

Mi'rišče (n.) »območje, kjer so 'mü:re« ← 'mü:re (f. pl.) »opuščeni rokavi reke Mure, ki občasno poplavlja«

Apelativ *mi'rica* »močvirnat potok brez tekoče vode« je bil dokumentiran že v PMS. V zapisu *mürica* »močvirnat potok s stoječo vodo« apelativ za okolico Ljutomer v SVI, II, 44, omenja Bezljaj, ki dvomi, da bi bil apelativ kot tudi ime potoka *Murica*, ki se izliva v reko Ščavnico, etimološko povezan s hdn *Mûra* = nar. *'Mü:ra*. Po gradivu za SLA je beseda *mirica* (= *mi'rica*)¹² v pomenu »rokav reke« znana v Hotizi, Veržetu in Spodnjem Kamensščaku, ki ležijo na območju toka reke Mure.

3. 1 Deonimizacija hidronimov je v slovanskem prostoru znan pojav. Tako se npr. hrv. hdn *Sáva* kot apelativ *sáva* (f.) »reka« pojavlja v hrvaškem delu Istre (Hraste-Šimunović, III, 545). Apelativ **dúnajb* (m.) »reka, potok, potoček« iz psl. hdn **Dúnajb* je znan v poljščini, ruščini in ukrajnščini (ESSJ, 5, 156).

Možno bi torej bilo predpostaviti, da sicer samo v pluralu evidentirani apelativ *'mü:re* odraža deonimizirani hdn *Mûra*, *mi'rice* pa deonimizirani hdn *Murica*, ki poimenuje en rokav reke Mure na območju med Tišino in Petanjci (Glej zgoraj.)

Ob taki domnevi je dejanski pomen apelativa *mi'rica* enak pričakovanemu:

Murica »rokav reke Mure« → *murica »kateri koli rokav reke Mure: mi'rice »rokavi reke Mure«¹³

Nasprotno pa bi pri domnevi o deonimizaciji iz hdn *Mûra* pričakovali, da bo apelativ po vzoru znanih deonimiziranih hidronimov označeval reko ali potok, manj pa je pričakovan pomen »rokav reke Mure«:

Mura »reka Mura« → *mura »katera koli reka: 'mü:re »rokavi reke Mure«

Muri domačini pravijo tudi *'Velka 'Mü:ra* (informacija ge. Milojke Žalik Huzjan). Uporaba pridevnika *vélik* je v tej zvezi relevantna in razumljiva, ker je bil pri označevanju glavne struge reke Mure uporabljen za izražanje razlikovalnosti v odnosu do njenih stranskih strug = rokavov, ker so bili označeni z *'mü:re* (f. pl.).

3. 2 Ker ob predpostavki, da sta apelativa *mi'rica* in *'mü:ra* deonimizirana iz hdn, ostaja nepojasnjeno vprašanje nastanka pomena »rečni rokav« namesto pričakovanega »reka«, se kot alternativna ponuja tudi naslednja razlaga.

¹² V oklepaju je podana Ramovševi ustrezna nova nacionalna transkripcija narečne besede.

¹³ V naselju Breg ob Savi na Gorenjskem rokav reke označujejo z *gráben* (m.), *-bna* pa tudi s skladišjsko zvezo *ta máywa Sáyca* (SLA) = *ta mala Savica*, kar kaže na podoben poimenovalni vzorec, kot je znan tudi v hrv. *Savica* »rokav reke Save v okolici Zagreba« (Arj, XIV, 728).

Pomen »(mrtvi) rečni rokav« se namreč lahko razvije tudi iz splošnega »močvirnat svet«:

»močvirnat svet« → »(mrtvi) rečni rokav«

Tako pomensko motivacijo potrjuje *měčava* (f.) »rečni rokav« (Blače/Vorderberg; SLA) ← *mečava* »močvirje« (Pleteršnik) < **měčava* »mehko (tj. močvirnato) območje«; *béreg* (m.) »rečni rokav« (Dolnja Bistrica v Prekmurju; SLA) ← *bèreg* »močvirje« (Pleteršnik) iz madž. *bereg* »močvirje, obrežje« (Bezljaj ESSJ, I, 16), *láva* (f.) »močvirnato območje ob reki; usahla rečna struga« (štaj.), »luža« (kor.) iz kor. n. *laue* »majhna mlaka, ki se naredi ob potoku ali reki«, srvn. *lâ* »mlaka, močvirje« (Bezljaj ESSJ, II, 127).

V tričlenski besedni družini *Mi'rišče* (n. sg.), *mi'rice* (f. pl.) in *'mü:re* (f. pl.) bi se zato lahko ohranjal psl. geografski termin **murá* (f.) »močvirno, blatno območje«, ki se potrjuje v hrv. *múra* »blato pomešano z vodo« (Bačka), čak. *muráva* »tratina kojom se cijedi voda«, npr. *Pöviše Nerežišć su muráve* (Šimunović 2006, 303), ukr. *murýna* »manjša močvara, ki nastane po povodnji«, s sorodstvom v lit. *máuras*, pl. *maurai* »umazanija, blato« (ÈSSJ, 20, 191 s.; ÈSUM, III, 538; Fraenkel, LEW, 419; Nevskaja 1977, 52).¹⁴ Vendar tudi te razlage s samim slovenskim gradivom ni mogoče zanesljivo argumentirati, čeprav se zaradi večje pomenske prekrivnosti zdi bolj verjetna in mak. *Murište* »nekoč okoli 300 ha veliko močvirje v naselju Dolno Palčišta, ki je bil po l. 1950 izsušeno in spremenjeno v obdelovalno površino, ki se danes imenuje Vakaf«¹⁵ potrjuje imenotvornost psl. apelativa **murá*:

psl. **murá* (f.) »močvirno, blatno območje«:

sln. hotiško 'mü:re (f. pl.) »rokav reke Mure« → *Mi'rišče* *»območje, kjer so 'mü:re«;

mak. **mura* *»močvirje« → *Murište* *»območje, kjer je **mura*«

4 Hotiški toponim *Mi'rišče*¹⁶ je nomen loci na *-išče* iz narečnega samostalnika

¹⁴ S tem geografskim apelativom je sorodna slov. pomenska skupina, v katero spada tudi sln. *muráva* "mehka nizka trava" (Schütz 1957, 51 s.; Bezljaj ESSJ, II, 206).

¹⁵ Za podatek o legi in sodobni/pretekli konfiguraciji tal območja, poimenovanega z *Murište*, se zahvaljujem kolegici dr. Elki Jačevi-Ulčar (Makedonija).

¹⁶ Naj odgovorim še na vprašanje, zastavljeno v prvi opombi. Jezikovna standardizacija slovenskih zemljepisnih imen (tako kot poknjževanje slovenskega narečnega občnoimenskega fonda) se izvaja na podlagi dveh osnovnih načel. Pri aplikaciji diahronega **etimološko-zgodovinskega načela** se pri poknjženju (popolnem ali delnem) upoštevata zgodovinski razvoj imena in njegova genetična povezanost v širšem slovenskem prostoru ter njegova etimologija (npr. knjiž. *Kóper*, gen. *Kópra* je popolno poknjžena uradna oblika imena za izhodno sln. **Kóper* < **Kóprъ* in nar. *'Kuopær*; knjiž. *Kobarid* je delno poknjžena uradna oblika imena za izhodno sln. **Kobarid* in nar. *Kobérd*). Pri aplikaciji sinhronega **načela ničtega poknjženja** pa se narečna beseda le pretvori v fonetično najbližje foneme knjižnega jezika (npr. knjiž. orn *Prisank* za nar. *Prisank*, starejše *Prisank* za izhodno sln. **Prisolnik* (Čop 1983, 6; Čop 1995, 495 s.). Razumljivo je, da je aplikacija prvega načela upravičena le, če sta zgodovinski in etimološki nastanek imena zanesljivo dognana.

Aplikacija prvega diahronega ali drugega sinhronega načela bi morala biti pri sodobni je-

'mü:ra »opuščeni rokav reke Mure« s pomensko podstavo »območje, kjer so 'mü:re = opuščeni rokavi reke Mure«. Izvor hotiškega apelativa 'mü:re (f. pl.) ostaja manj jasen. Samostalnik je morda nastal z deonimizacijo iz hdn *Mûra* = hotiško 'Mü:ra, čeprav je zaradi njegovega pomena bolj verjetno, da se tako kot v njegovem sinonimu *mi'rica* < **murica* ohranja psl. geografski apelativ **murǎ* (f.) »močvirno, blatno območje«.

Viri in literatura

- ARj: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb 1880–1976.
- Bajec 1950: A., *Besedotvorje slovenskega jezika* I, Izpeljava samostalnikov, Ljubljana.
- Bezljaj 1956–61: F., *Slovenska vodna imena* I–II. Ljubljana.
- Čop 1983: D., *Imenoslovje Zgornjesavskih dolin*, Disertacija, Ljubljana.
- Čop 1995: D., *Prisank ali Prisojnik?* – *Planinski vestnik* 11, november, 495–496.
- ÈSSJ: *Ètimologičeskij slovar' slavjanskich jazykov, Praslavjanskij leksičeskij fond* 1–. Moskva 1974–.
- ÈSUM: *Ètymologičnyj slovnyk ukrajins'koi movy* I–. Kyjiv 1982–.
- Fraenkel: E., *Litauisches etymologisches Wörterbuch* I–II. Heidelberg 1962–1965.
- Hraste-Šimunović: M. Hraste, P. Šimunović, *Čakavisch-Deutsches Lexikon* I–III, Köln - Wien 1979–1983.
- Kenda-Jež 1996: K., *Uvodna pojasnila*, V: Logar, T., *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, Ljubljana, str. VII–XVIII.
- KLS: *Krajevni leksikon Slovenije IV. Podravje in Pomurje*, S sodelovanjem Franceta Planine pripravil in uredil Roman Savnik. Ljubljana 1980.
- Legiša 1951: L., *Kos kraškega narečja* 8 – *Razgledi* 6 (Trst), 567–579.
- LiAKZ: *Datoteka ledinskih imen Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja* (Ljubljana).
- Lubaš 1966: W., *Posesivna funkcija sufiksa -ica u južnoslovenskoj toponimiji* – *Naš jezik* XV/1–2, 108–113.
- Merkù 2006: P., *Krajevno imenoslovje na slovenskem zahodu*, Uredila M. Furlan in S. Torkar, Ljubljana.

zikovni standardizaciji = poknjiženju zemljepisnih imen uporabljena smiselno, odvisno od vsakega primera posebej.

Pri etimološko nespornih primerih imen, ki vsebujejo sestavine knjižnega jezika, kot je npr. gor. *pjanina* = knjiž. *planina*, aplikacija načela ničtega poknjiženja ni smiselna in niti priporočljiva, saj bi taka imena v širšem slovenskem kontekstu popolnoma zastrla njihovo etimološko povezanost s splošnoslovenskim apelativnim fondom. Pri imenu zaselka *Mi'rišče* pa aplikacije diahronnega načela kljub prepoznani etimologiji imena ne bi priporočila, ker bi z uradno obliko **Murišče* v sistemu slovenskega knjižnega sprožili možnost, da bi ime ob knjiž. hdn *Mûra* vzbujalo jezikoslovno neustrezno asociacijo o njegovi neposredni izpeljanosti iz njega. Taka asociativna vez pa bi celo lahko po nepotrebnem sprožila zgodovinsko neutemeljen, umeten neologistični besedotvorni vzorec.

- Miklošič 1875: F., *Vergleichende Stammbildungslehre der slavischen Sprachen*, Wien.
- Nevskaja 1977: L. G., *Baltijskaja geografičeskaja terminologija*, Moskva.
- Pleteršnik: M., *Slovensko-nemški slovar I–II*, Ljubljana 1894–1895 = *Slovensko-nemški slovar*, Transliterirana izdaja, Ur. M. Furlan, Ljubljana 2005.
- PMS: *Pleteršnikova zbirka zemljepisnih imen Matice slovenske*, Hrani Etimološko-onomastična sekcija Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.
- Ramovš 1924: F., *Historična gramatika slovenskega jezika II. Konzonantizem*, Ljubljana.
- Ramovš 1935: F., *Historična gramatika slovenskega jezika VII. Dialekti*, Ljubljana.
- REZI5: *Register prostorskih enot 1 : 5000* (Geodetska uprava Republike Slovenije).
- Schütz 1957: J., *Die geographische Terminologie des Serbokroatischen*, Berlin.
- Skok: P., *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I–IV*, Zagreb 1971–74.
- SLA: *Gradivo za Slovenski lingvistični atlas*, Hrani Dialektološka sekcija Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani.
- SP 2001: *Slovenski pravopis*, ur. J. Toporišič et al., Ljubljana.
- SSKJ: *Slovar slovenskega knjižnega jezika I–V*. Ljubljana 1970–1991.
- Šimunović 1972: P., *Toponimija otoka Brača*, Supetar.
- Šimunović 2006: P., *Rječnik bračkih čakavskih govora*, Supetar.
- Trubačev 1968: O., *Nazvanija rek Pravoberežnoj Ukrainy*, Moskva.
- Vasmer: M., *Ètimologičeskij slovarʹ russkogo jazyka I–IV*, Prevod s nemckogo i dopolnenija člana-korrespondenta AN SSSR O. N. Trubačeva, Izdanie vtoroje, stereotipnoe, Moskva 1986–1987.
- Zelko 1982: I., *Historična topografija Slovenije I. Prekmurje do leta 1500*, Murska Sobota.

On the Etymology of the Toponym *Mi'rišče*, a Settlement in the Hotiza District

Summary

*The Hotiza toponym Mi'rišče is a place name ending in -išče derived from the dialect noun 'mü:re (f. pl.), denoting "former branches of the Mura River", with the semantic basis "an area where 'mü:re are located". The origin of the Hotiza appellative is less clear. It is possible that the noun was created through deonymization from the hydronym Mûra ('Mü:ra in the Hotiza dialect) although, given its meaning, it is more likely that it, like the synonym mi'rice (f. pl.), preserves the Proto-Slavic geographical appellative *murā (f.), denoting "a swampy, muddy area". The word formation productivity of this Proto-Slavic geographical appellative is confirmed by the identical Macedonian toponym Murište, denoting "a once circa*

300-hectare swamp in the settlement of Dolno Palčište that was drained after 1950 and converted into a cultivable area today known as Vakaf”.

Metka Furlan
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU
Novi trg 2, 1000 Ljubljana
metka.furlan@zrc-sazu.si